

**SMJERNICE EKONOMSKE I
FISKALNE POLITIKE
FEDERACIJE BIH ZA
PERIOD 2020-2022.
GODINE**

Lista skraćenica

BIH- Bosna i Hercegovina

FBIH-Federacija Bosne i Hercegovine

BDP- Bruto društveni proizvod

FMF- Federalno ministarstvo finansija

DEP- Direkcija za ekonomsko planiranje BiH

FZS- Federalni zavod za statistiku

BHAS- Agencija za statistiku BiH

EK- Evropska komisija

ECB- Evropska centralna banka

EUROSTAT- Evropski ured za statistiku

ERP FBIH/BIH- Program ekonomskih reformi Federacije BiH/Bosne i Hercegovine

DGECFIN- Generalna direkcija Evropske unije za ekonomske i fiskalne poslove

DeMPA- Metodologija za ocjenu učinka upravljanja javnim dugom

IDA- Međunarodna razvojna asocijacija

ATM- Prosječno vrijeme dospjeća kredita

ATR- Prosječno vrijeme refiksiranja kredita

EUR- Euro

KM- Konvertibilna marka

MMF- Međunarodni monetarni fond

PUFBIH- Porezna uprava Federacije BiH

OMA- Odjeljenje za makroekonomsku analizu (pri Upravi za indirektno oporezivanje BiH)

OECD/G20- Inkluzivni okvir za BEPS Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj

BEPS-Inkluzivni okvir (Base Erosion and Profit Shifting- Erozija porezne baze i premještanje profita)

MAC- Multilateralna konvencija o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreznim pitanjima

MLI- Multilateralna konvencija o provedbi mjera za sprečavanje erozije porezne osnovice i premještanja dobiti koje se odnose na porezne ugovore

USAID FAR- Projekat reforme fiskalnog sektora Agencije Ujedinjenih država za međunarodni razvoj

EFTA- Evropska slobodna trgovinska zona

SSP- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

SADRŽAJ

UVOD	2
1. STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE U FEDERACIJI BiH	4
2. OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI FEDERACIJE BiH	5
2.1. Najnovija makroekonomska kretanja	5
2.2. Makroekonomski okvir za period 2020-2022. godina.....	8
2.3. Rizici po projekcije	12
3. EKONOMSKA I FISKALNA POLITIKA U SREDNJOROČNOM PERIODU	14
3.1. Ekonomska politika.....	14
3.2. Porezna politika i javni prihodi	16
3.3. Javni prihodi za period 2020 – 2022. godina.....	21
3.3. Upravljanje javnim rashodima u Federaciji BiH.....	27
4. JAVNI DUG U SREDNJOROČNOM PERIODU	30
4.1. Struktura duga u Federaciji BiH.....	30
4.2. Upravljanje dugom u Federaciji BiH.....	32

UVOD

„I think growing an economy is a good way to help with a deficit, but ultimately, it's about fiscal discipline and responsible spending - and smart decisions.“

„Mislim da je rastuća ekonomija dobar način da se pomogne u slučaju deficita, ali na kraju, ključni odgovor je u fiskalnoj disciplini i odgovornoj potrošnji- i donošenju pametnih odluka.“

(Justin Trudeau)

Savremena makroekonomska politika sastoji se od kombinacije mjera iz više segmenata: ekonomske, monetarne, politike platnog bilansa, dohodaka, cijena, te fiskalne politike. Fiskalna politika se može definisati kao svjesna promjena prihoda i rashoda kojima je svrha ostvarivati makroekonomske ciljeve ekonomske politike, poput pune zaposlenosti, stabilnih cijena, zadovoljavajuće stope privrednog rasta i ostvarenja eksterne ravnoteže. Pod fiskalnom politikom podrazumijeva se ponajprije upravljanje budžetskim prihodima u svrhu finansiranja javnih rashoda. Cilj je postići privredni rast uz istovremeno visoku zaposlenost i nisku inflaciju, a isti je u potpunosti ostvariv jedino uz kombinaciju instrumenata fiskalne politike.

U skladu sa Zakonom o budžetima Federacije BiH¹, Vlada Federacije BiH, na prijedlog Federalnog ministarstva finansija, do 31. maja tekuće godine donosi Smjernice ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH (u daljem tekstu: Smjernice) za naredni srednjoročni period, koje će potom biti objavljene na web stranici Federalnog ministarstva finansija.

Svrha ovog dokumenta je prvenstveno definisati smjer i ciljeve ekonomske i fiskalne politike, kao i visinu finansijskih planova budžetskih i vanbudžetskih korisnika, s fokusom na dalju provedbu fiskalne konsolidacije i politike smanjenja/ograničavanja javne potrošnje na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH.

Smjernice sadrže:

- ✓ Strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH;
- ✓ Osnovne makroekonomske pokazatelje Federacije BiH;
- ✓ Osnovne pokazatelje ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH;
- ✓ Pretpostavke društvenog i privrednog razvoja za fiskalnu i za sljedeće dvije godine;
- ✓ Procjenu prihoda budžeta i
- ✓ Predviđene promjene javnog duga i strategiju upravljanja javnim dugom.

¹ „Službene novine Federacije BiH“ , broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18 i 11/19

Cilj Smjernica jeste uputiti djelovanje federalnih i kantonalnih ministarstava i institucija, te jedinica lokalne samouprave na politike i aktivnosti koje će najviše doprinijeti ostvarenju definisanih strateških ciljeva.

Kao osnov za izradu godišnjih i srednjoročnih planova nižih nivoa vlasti, Federalno ministarstvo finansija je Smjernice do 15. maja tekuće godine dostavilo Vladi Federacije BiH na razmatranje i usvajanje.

Vlada Federacije BiH je u januaru 2019. godine² usvojila Program ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2019-2021. godina (ERP FBiH), kao sastavni dio Programa ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine (ERP BiH). Ovaj dokument predstavlja stratešku odrednicu reformskih prioriteta Vlade Federacije BiH za naredni srednjoročni period, a u svrhu postizanja većeg stepena konvergencije sa standardima EU.

Vlada Federacije BiH je na istoj sjednici utvrdila svoj Program rada za 2019. godinu³, koji je zasnovan na Programu rada Vlade FBiH za mandatni period 2015 -2018. godna, usvojenom Programu ekonomskih reformi FBiH 2019-2021. godina, te godišnjim planovima rada federalnih ministarstava.

Značajne dokumente predstavljaju i drugi razvojno-planski dokumenti: Strategija EU 2020, Strategija razvoja Jugoistočne Evrope 2020, Strategija proširenja EU za Zapadni Balkan, te ostale sektorske strategije na nivou BiH, odnosno FBiH.

² Vlada Federacije BiH, 170. Sjednica od 28.01.2019. godine

³ Ibid.

1. STRATEŠKI CILJEVI EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE U FEDERACIJI BiH

U skladu s Programom rada Vlade Federacije BiH za 2019. godinu, definisani su prioriteti Vlade FBiH koji se odnose na intenziviranje privrednog razvoja, jačanje unutrašnje društvene stabilnosti Federacije BiH i jačanja vladavine prava, te iniciranje i provođenje reformi usklađenih s potrebama Bosne i Hercegovine. Među prioritetima je i saradnja s drugim nivoima vlasti u BiH, posebno u radu na evroatlanskim integracijama s ciljem obezbjeđenja dugoročno održivog i stabilnog sistema, koji će FBiH učiniti konkurentnijom.

Za ostvarenje navedenih prioriteta, neophodna je provedba sveobuhvatnih strukturnih reformi, obuhvaćenih Programom ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2019.-2021. godina, a koje se odnose na:

- ✓ Reformu tržišta energije i transporta, koja podrazumijeva unapređenje strateškog i zakonodavnog okvira u skladu sa Ugovorom o Energetskoj zajednici i energijske efikasnosti i korištenja obnovljivih izvora energije, te stvaranje održivog sistema finansiranja željezničke infrastrukture, unaprijeđenje stanja prometne infrastrukture u Federaciji BiH i poboljšanje modela finansiranja autocesta i cesta, sa akcentom na koncesije i javno privatno partnerstvo;
- ✓ Poslovno okruženje i smanjenje neformalne ekonomije, jačanje poduzetništva kroz stvaranje povoljnog ambijenta smanjenjem administrativnih i finansijskih prepreka za rast i razvoj malog gospodarstva, unapređenje poduzetničke infrastrukture putem projekata podrške sektoru malih i srednjih preduzeća, za jačanje konkurentnosti i očuvanje i povećanje uposlenosti u ovom sektoru;
- ✓ Sektorski razvoj poljoprivrede, kroz unapređenje poljoprivredne proizvodnje i turizam, unapređenje postojećeg pravnog okvira koji reguliše oblast turizma, turističkih zajednica, boravišne takse i ugostiteljstva;
- ✓ Oblast okoliša, gdje je planirano unapređenje sistema upravljanja otpadom;
- ✓ Unapređenje sistema upravljanja javnim finansijama u segmentu prihoda, koje podrazumijeva objavu i primjenu Registra taksi i naknada, donošenje sveobuhvatnih propisa o naknadama i taksama, unapređenje sistema fiskalizacije, smanjenje poreznog opterećenja rada, preraspodjelu poreznog opterećenja i restrukturiranje starog poreznog duga;
- ✓ Obrazovanje i vještine kroz unapređenje kompetencija međuuniverzitetske, regionalne i međunarodne saradnje, te
- ✓ Zapošljavanje i tržište rada, kroz povećanje njegove efikasnosti i kreiranje poticajnog pravnog okruženja za jačanje uloge posredovanja u zapošljavanju, učinkovita politika zapošljavanja i unapređenje funkcionisanja sistema socijalne zaštite u FBiH.

2. OSNOVNI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI FEDERACIJE BiH

U ovome poglavlju riječ je o najnovijim makroekonomskim kretanjima u BiH, odnosno u Federaciji BiH, s fokusom na 2018. godinu, kao i o projiciranom makroekonomskom okviru za naredni srednjoročni period. Korišteni historijski podaci, koji su ujedno bili i osnov za izradu makroekonomskih procjena i projekcija, prikupljeni su od svih relevantnih statističkih institucija u zemlji, kao i ostalih relevantnih domaćih i međunarodnih institucija, zaključno s martom 2019. godine.

2.1. Najnovija makroekonomska kretanja

Bosna i Hercegovina je, prema prvim procjenama⁴, u 2018. godini ostvarila rast od 3,3% u odnosu na 2017. godinu, potaknut jačanjem domaće tražnje i povoljnim kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju.⁵ Najznačajniji rast je, kao i u prethodnom periodu, ostvaren u domenu privatne potrošnje i investicija, dok je doprinos neto izvoza bio neutralan. Pri ovoj procjeni je važno uzeti u obzir usporavanje ekonomskih kretanja u zemljama EU u drugoj polovini 2018. godine, koja će se sa sigurnošću odraziti i na ekonomska kretanja u BiH. Naime, posljednji podaci Eurostat-a za 2018. godinu ukazuju na usporavanje rasta za četvrti kvartal 2018. godine u odnosu na isti kvartal prethodne godine (1,4%⁶), dok je istovremeno došlo i do usporavanja rasta u glavnim trgovinskim partnerima BiH, Njemačkoj i Italiji (rast u posljednjem kvartalu 2018. godine je iznosio 0,6%, odnosno 0,0%).⁷

Prema preliminarnim procjenama, a na osnovu objavljenih saopćenja Federalnog zavoda za statistiku za četiri kvartala 2018. godine⁸, BDP Federacije BiH je u 2018. godini iznosio 21,2 mlrd. KM i realno je veći za 3,5% u odnosu na 2017. godinu.

Grafikoni u nastavku prikazuju apsolutne iznose nominalnog i realnog BDP-a FBiH i stope rasta istih za prethodni trogodišnji period, kao i procijenjene stope rasta BDP-a FBiH za 2018. godinu.

⁴ U toku izrade Smjernica dostupni su podaci za prva tri kvartala 2018. godine (BHAS) i procjene za četvrti kvartal 2018. godine (DEP)

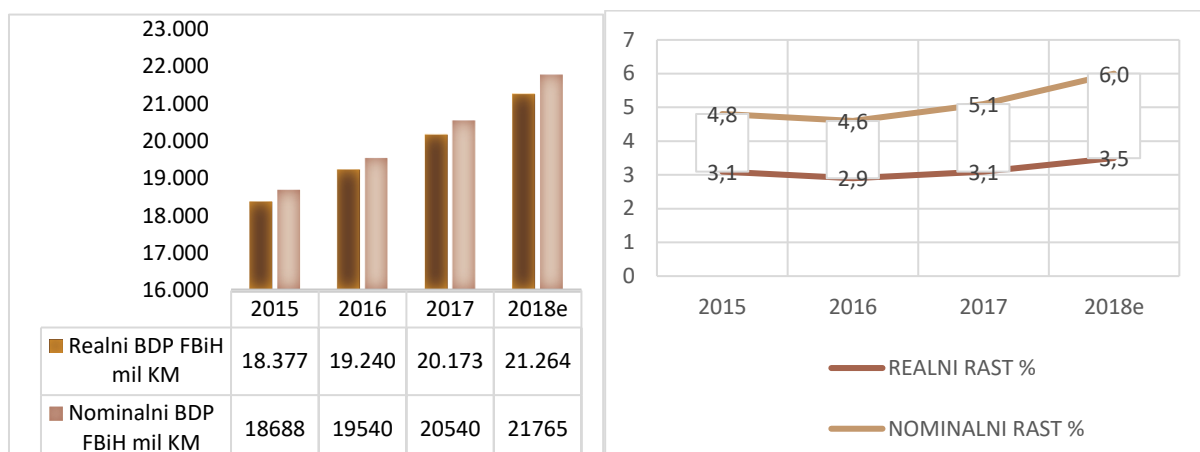
⁵ DEP: DOB-Makroekonomske projekcije 2020-2022, mart 2019. godine

⁶ Eurostat, „GDP main aggregates and employment estimates for IV quarter 2018“, no.42/19, mart 2019. godine

⁷ DEP: DOB-Makroekonomske projekcije 2020-2022, mart 2019. godine

⁸ Kvartalni rast BDP-a FBiH U 2018. godini iznosio je 3,9%, 3,4%, 3,3% i 3,6%, respektivno

Grafikoni 1. i 2. BDP Federacije BiH za period 2015-2017. godina (zvanični podaci) i procjena BDP-a FBiH za 2018. godinu (iznosi i stope rasta)

Izvor: Federalno ministarstvo finansija, prema procjenama i zvaničnim saopštenjima Federalnog zavoda za statistiku

Bruto društveni proizvod FBiH je u periodu od 2015-2018. godine bilježio konstantan rast po prosječnoj stopi od 3,1%. BDP po glavi stanovnika je u 2016. godini iznosio 8.857,0 KM, u 2017. godini 9.331,0 KM⁹, dok se za 2018. godinu ovaj iznos procjenjuje na 9.910,0 KM¹⁰ po glavi stanovnika u Federaciji BiH.

U strukturi BDP-a Federacije BiH za 2018. godinu, posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti BiH, značajniji realni rast bruto dodane vrijednosti zabilježen je u djelatnostima: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov, Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala, Prijevoz i skladištenje, Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, Građevinarstvo, Stručne, naučne, tehničke, administrativne, uslužne i pomoćne djelatnosti i Informacije i komunikacije.

Realni pad bruto dodane vrijednosti zabilježen je u djelatnostima: Prerađivačka industrija, Vađenje ruda i kamena, Proizvodnja/opskrba električnom energijom i plinom, Snabdijevanje/opskrba vodom, Poslovanje nekretninama, Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, Javna uprava i odbrana, Socijalna zaštita, te Umjetnost, zabava i rekreacija.¹¹

Indeks obima industrijske proizvodnje smanjen je na 0,8% u 2018. godini, sa 3,8% u 2017. godini¹². Najveće učešće u kretanju industrijske proizvodnje ima oblast Proizvodnje/snabdijevanja električnom energijom i plinom, koja bilježi rast u 2018. godini, zatim oblasti koje su zabilježile pad i to: Vađenje ruda i kamena, te Prerađivačka

⁹ Federalni zavod za statistiku, prema zvaničnim saopštenjima

¹⁰ Kalkulacije FMF: Procijenjeni nominalni BDP u 2018 godini/broj stanovnika (procjena sredinom 2018. godine-Federalni zavod za statistiku)

¹¹ Obrada prema Saopštenju: Tromjesečni BDP FBiH, IV tromjesečje 2018. godine, br.10.3.4 od 29.3.2019. godine, Federalni zavod za statistiku

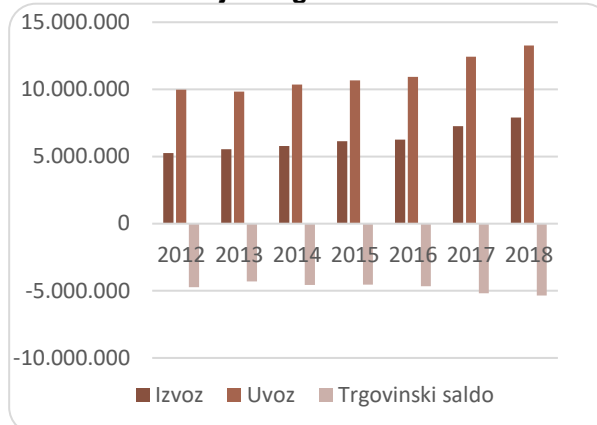
¹² Federalni zavod za statistiku

industrija, ponajviše usljed smanjene proizvodnje hemikalija, baznih metala, duhanskih, prehrambenih i tekstilnih proizvoda.

Obim robne razmjene u 2018. godini dodatno je povećan u odnosu na 2017. godinu, kada su stope rasta izvoza i uvoza bilježile dvocifrene iznose.

Pokrivenost uvoza izvozom u 2018. godini iznosila je 59,6%, dok je u 2017. godini iznosila 58,3%. Kretanja uvoza i izvoza i trgovinski deficit Federacije BiH u prethodnom periodu prikazani su na grafikonu desno.

Grafikon 3. Vanjskotrgovinski bilans u 000KM

Izvor: Federalno ministarstvo finansija, prema podacima FZS

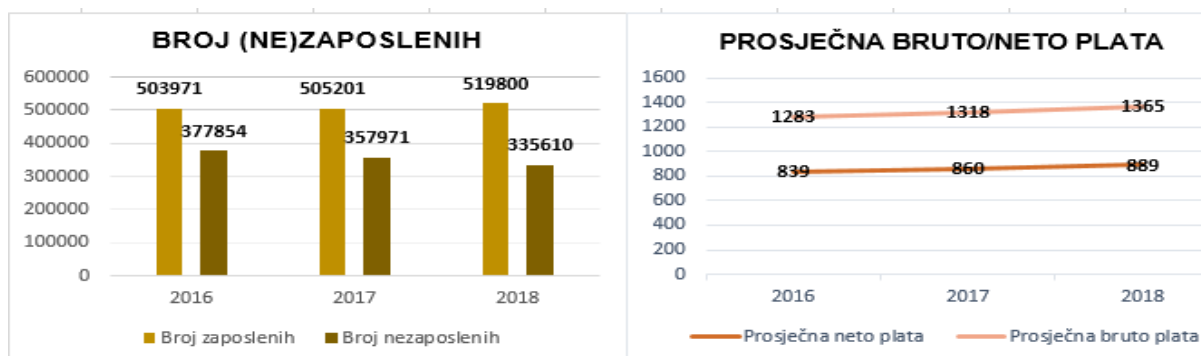
U strukturi izvoza FBiH za 2018. godinu, prema klasifikaciji namjene proizvoda, najveći dio odnosi se na izvoz goriva i maziva, industrijskih materijala, kapitalnih proizvoda, transportnih sredstava, te proizvoda za široku potrošnju. Najznačajniji vanjskotrgovinski partner FBiH je Evropska unija. Najveći izvozni partneri su: Njemačka, Hrvatska, Italija i Srbija dok se, s druge strane, i najveći dio uvoza odnosi ove zemlje, te na Kinu i Tursku.

Inflacija mjerena ideksom potrošačkih cijena u Federaciji BiH je u 2017. godini iznosila 1,7%, te 1,6% u 2018. godini¹³. Trend blagog porasta cijena potaknut je rastom cijena u segmentima prevoza, alkoholnih/bezalkoholnih pića i duhana, stanovanja, električne energije, plina, vode i ostalih energenata. Rast cijena u ovim odjeljcima posljedica je porasta cijene sirove nafte na svjetskom tržištu, kao i nastavak harmonizacije akcizne politike u BiH sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji.

Tržište rada FBiH u 2018. godini karakterizira daljnji pad stope nezaposlenosti, odnosno povećanje broja zaposlenih lica, kao i porast prosječnih ličnih primanja u vidu bruto i neto plate. Osnovni pokazatelji tržišta rada u FBiH prikazani su na sljedećim grafikonima.

¹³ Federalni zavod za statistiku

Grafikon 4 i 5. Pokazatelji tržišta rada FBiH

Izvor: Porezna uprava FBiH, Federalni zavod za statistiku, obrada FMF

Najznačajniji doprinos porastu broja zaposlenih lica bio je u oblastima industrije i trgovine, te, usljed porasta broja turističkih posjeta i noćenja, u oblasti hotelijerstva i ugostiteljstva. Registrovana stopa nezaposlenosti Federacije BiH u 2016. godini iznosila je 45,2%, dok je ista na kraju 2018. godine iznosila 39,2%¹⁴.

2.2. Makroekonomski okvir za period 2020-2022. godina

U Bosni i Hercegovini se u 2019. godini očekuje nastavak trenda ekonomskog rasta, iako bi stopa rasta bila neznatno niža nego u 2018. godini, imajući u vidu usporavanje ekonomskog rasta u Evropskoj uniji. Tako se u 2019. godini očekuje rast od 3,1%¹⁵, potaknut rastom potrošnje (javne i privatne), te investicija. Odabrani makroekonomski pokazatelji BiH za naredni srednjoročni period nalaze se u Tabeli 1.

Tabela 1. Projekcije makroekonomskih pokazatelja BiH (2019-2022.), u %

Indikator	2019	2020	2021	2022
Bruto domaći proizvod (realni rast)	3,1	3,7	3,8	4,0
Indeks industrijske proizvodnje	2,3	4,3	4,7	5,0
Izvoz roba	4,9	7,2	6,7	6,6
Uvoz roba	2,9	4,7	5,1	4,6
Stope nezaposlenosti	33,0	31,5	30,0	29,0
Stope rasta broja zaposlenih lica	2,8	2,9	3,0	3,1
Indeks potrošačkih cijena	1,3	1,4	1,5	1,7

Izvor: Prilagođeno prema DEP: Makroekonomske projekcije za DOB, mart 2019.

¹⁴ Federalni zavod za statistiku i Federalni zavod za zapošljavanje

¹⁵ DEP: DOB-Makroekonomske projekcije 2020-2022., mart 2019. godine

Pod pretpostavkom povoljnog eksternog okruženja i implementacije strukturnih reformi u zemlji, sa glavnim osloncem u domaćoj tražnji, u BiH se u periodu od 2020- 2022. godine očekuje rast BDP-a po stopama od 3,7%, 3,8%, te 4,0%, respektivno. Očekuje se usporen rast industrijske proizvodnje u 2019. godini po stopi od 2,3%, usljed smanjene proizvodnje u okviru rudarstva, prerađivačke proizvodnje, te smanjenja proizvodnje u hidroelektranama, dok se u narednom srednjoročnom periodu predviđa osjetniji napredak usljed provedbe reformskih mjera, odnosno povećanja investicionih ulaganja u industrijske kapacitete.

U 2019. godini se, usljed slabljenja izvozne tražnje, odnosno smanjene ekonomske aktivnosti u okruženju, očekuje usporavanje izvoznog i uvoznog rasta, s tim da će ovakvo usporavanje biti izraženije na uvoznoj strani, što će u konačnici rezultirati blagim smanjenjem vanjskotrgovinskog deficita, odnosno pozitivnim doprinosom ekonomskom rastu.

Na tržištu rada u BiH se u narednom srednjoročnom periodu očekuje daljnje smanjenje stope nezaposlenosti, odnosno porast broja zaposlenih lica. Projekcije su određene poslovnim ambijentom u BiH, odnosno u regiji, uz pretpostavku povećanog obima poslovnih aktivnosti. Uz ovakve uslove, u BiH se očekuje i rast prosječne neto plate koja bi se u periodu od 2020 – 2022. godine mogla uvećati za 3,2%- 3,4%.¹⁶

Obzirom na očekivanja nižih cijena sirove nafte, pretpostavljena inflacija u EU u 2019. godini bi mogla biti nešto niža u odnosu na 2018. godinu¹⁷ i iznositi 1,6%.¹⁸ U BiH se, na osnovu posljednjih raspoloživih podataka u 2019. godini može očekivati inflacija od 1,3%, dok se u periodu 2020- 2022. godina očekuje kretanje iste po stopama 1,4%- 1,7%. Kretanje inflacije će, kao i u prethodnom periodu, prvenstveno biti određeno kretanjem cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, cijena hrane i alkoholnih/bezalkoholnih pića, cijena komunalija u manjem obimu, te periodom provedbe akcizne politike na cigarete.

Posljednji statistički pokazatelji o makroekonomskim kretanjima u Federaciji BiH ukazuju na nastavak trenda ekonomskog rasta u 2019. godini.

Industrijski promet u FBiH u januaru 2019. godine bio je manji za 5,0% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dok je u februaru zabilježio rast po stopi od 9,5%.¹⁹

Federacija BiH je za februar 2019. ostvarila izvoz u ukupnoj vrijednosti 610,7 hilj. KM, što je 7,5% više u odnosu na januar 2019., odnosno za 1,9% više u odnosu na februar prethodne godine. U istom mjesecu ostvaren je uvoz u vrijednosti 1,01 mlrd. KM, što je za 16,4% više u odnosu na januar 2019., odnosno za 14,1% više u odnosu na februar prethodne godine. U periodu januar-februar 2019. izvoz je prosječno rastao svaki mjesec za 7,5%, a uvoz je prosječno rastao za 16,4%. Procenat pokrivenosti

¹⁶ DEP: DOB-Makroekonomske projekcije 2020-2022, mart 2019. godine

¹⁷ Inflacija EU u 2018. godini iznosila je 1,9%

¹⁸ Projekcije EUROSTAT-a, ECB-a i EK

¹⁹ FZS, Saopćenje: Index prometa industrije za februar 2019 (prvi rezultati), br.9.1.2. od 02.4.2019. godine

uvoza izvozom je 55,6% što je za 4,6% manje u odnosu na januar 2019. godine, kada je pokrivenost iznosila 60,2%. Trgovinski deficit Federacije BiH za februar 2019. iznosi 487,8 hilj. KM. Najveća vrijednost izvoza i uvoza ostvarena je u području prerađivačke industrije.²⁰

Potrošačke cijene u februaru 2019. godine, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, više su za 1.0% (godišnja inflacija). U januaru 2019.godine u odnosu na januar 2018. godine, cijene su više za 1.6%.²¹

U februaru 2019. godine, ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH iznosio je 523.658. U odnosu na prethodni mjesec broj zaposlenih se smanjio za 0,7%, a broj zaposlenih žena za 1,0%. Broj zaposlenih u pravnim osobama u odnosu na prethodni mjesec se smanjio za 0,8%, a broj zaposlenih žena za 1,1%.

Broj nezaposlenih u februaru 2019. godine u odnosu na prethodni mjesec se smanjio za 0,7%, a broj nezaposlenih žena za 0,6%. Stopa registrirane nezaposlenosti u februaru 2019. iznosila je 38,4%, a za žene 46,1%.²²

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za februar 2019. godine u Federaciji BiH iznosi 895,0 KM i nominalno je niža za 3,1%, a realno za 3,4%, u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na isti mjesec prethodne godine prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za februar 2019. godine nominalno je viša za 5,0%, a realno za 4,0%. Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za februar 2019. godine u Federaciji BiH iznosi 1.372,0 KM i nominalno je niža za 3,5% i realno za 3,7%, u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na isti mjesec prethodne godine prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za februar 2019. godine nominalno je viša za 5,1%, a realno za 4,0%.²³

Projekcije nominalnog i realnog BDP-a FBiH, sa pripadajućim stopama rasta i očekivane inflacije prikazane su u Tabeli 2.

²⁰ FZS, Saopćenje: Robna razmjena sa inozemstvom, br.16.1.2. od 20.3.2019. godine

²¹ FZS, Saopćenje: Index potrošačkih cijena za februar 2019, br.7.1.2. od 20.3.2019. godine

²² FZS, Saopćenje: Zaposleni po područjima KD 2010 za februar 2019 (prvi rezultati), br.8.2.2. od 16.4.2019. godine

²³ FZS, Saopćenje: Prosječna bruto i neto plaća zaposlenih po područjima KD 2010 za februar 2019, br.8.1.2. od 16.4.2019. godine

Tabela 2. BDP-a FBiH za 2017. godinu, procjena za 2018. godinu i projekcije za period 2019-2022. godina

Indikator	Zvanični podaci	Procjena	PROJEKCIJE			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Nominalni BDP u mil.KM	20.540	21.765	22.744	23.790	24.979	26.279
Nominalni rast u %	5,1	6,0	4,5	4,6	5,0	5,2
Realni BDP u mil.KM	20.173	21.264	22.561	23.599	24.731	26.017
Realni rast u %	3,2	3,5	3,7	3,8	4,0	4,2
Inflacija %	1,8	2,4	0,8	0,8	1,0	1,0

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

U periodu od 2019-2022. godine u Federaciji BiH se očekuje rast BDP-a po stopama od 3,7%, 3,8%, 4,0% i 4,2%, respektivno. Uprkos projiciranom usporenom rastu u Evropskoj uniji (projicirani rast za EU28 je revidiran sa 1,9% na 1,5%²⁴), u Federaciji BiH se u 2019. godini očekuje nastavak ekonomskog rasta, po nešto sporijoj stopi u odnosu na prethodni period, u iznosu od 3,7%. Očekivani rast će najznačajnije uporište imati u očekivanom porastu privatne i javne potrošnje, usljed višegodišnje provedbe politike fiskalne konsolidacije, te porastu ukupnih (privatnih i javnih) investicija.

Očekuje se da će glavni oslonac projiciranog rasta u srednjoročnom periodu biti domaća tražnja. Povećanje ukupne ekonomske aktivnosti, uz očekivano povećanje industrijske proizvodnje, građevinarstva, a stim u vezi i broja zaposlenih i prihoda od izvoza, trebalo bi rezultirati povećanjem raspoloživog dohotka građana, te u konačnici i povećanjem privatne potrošnje. Na nivou zemlje, prosječni rast privatne potrošnje u periodu od 2020- 2022. godine očekuje se po stopama od 1,8%, 2,0% i 2,1%²⁵, respektivno.

Uz navedeno, nastavak provedbe politike fiskalne konsolidacije će imati za cilj smanjenje javne potrošnje u odnosu na BDP, kroz ograničavanje rasta tekuće potrošnje i tekućih transfera, uvažavajući zakonski predviđen rast istih, te bi se eventualno ostvarene uštede, odnosno fiskalni prostor usmjerio na kapitalne investicije, čijim bi se rastom u konačnici ostvario i veći sveukupni ekonomski rast. Dakle, u narednom srednjoročnom periodu se u Federaciji BiH očekuje značajniji doprinos javnih investicija rastu BDP-a, prvenstveno kroz planiranu izgradnju putne i energetske infrastrukture.

Uz izvjesno sticanje statusa BiH kao kandidata za članstvo u EU, te kontinuirane procese unapređenja poslovnog okruženja i provedbu ostalih sveobuhvatnih strukturnih reformskih mjera, izvjestan je i veći priliv domaćih i stranih investicija. Takođe, uz pretpostavku provedbe pomenutih reformi u smislu poboljšanja konkurentnosti, u narednom srednjoročnom periodu se može očekivati i porast

²⁴ DGECEFIN, European economic forecast, Winter Interim, februar 2019.

²⁵ DEP: DOB-Makroekonomske projekcije 2020-2022, mart 2019. godine

vanjskotrgovinske razmjene, odnosno postepeno smanjenje vanjskotrgovinskog deficita FBiH.

Naredni srednjoročni period se, u smislu očekivanog kretanja ukupnog nivoa cijena u FBiH može okarakterisati kao period niske i stabilne inflacije, sa projiciranim stopama iste od 0,8% u 2019. godini do 1,0% u 2022. godini²⁶. Ovakvo kretanje cijena će u najvećoj mjeri biti određeno kretanjem cijena na svjetskom tržištu energenata, te domaćim faktorima kao što su cijene hrane, alkoholnih/bezalkoholnih pića, energenata, kao i potencijalnog nastavka provedbe harmonizacije akcizne politike na cigarate i duhan u skladu sa EU legislativom.

Navedene projekcije su preliminarne i biti će predmet revidiranja nakon prikupljanja novijih podataka o kretanju makroekonomskih parametara u Federaciji BiH.

2.3. Rizici po projekcije

Uzimajući u obzir da vanjsko okruženje predstavlja glavnu strukturnu odrednicu većine ekonomskih kretanja u BiH, odnosno u FBiH, ono isto tako predstavlja i potencijalni izvor rizika po domaća ekonomska kretanja. Eskalacija globalnih izazova kao što su trgovinski ratovi, pregrijavanje američke ekonomije, slabljenje rasta u Aziji, kao i pitanja Brexit-a zasigurno bi se odrazila na ekonomski rast u EU u vidu usporavanja, odnosno slabljenja istog. To bi u konačnici rezultiralo slabljenjem izvozne tražnje, odnosno usporavanjem prosječne stope rasta robnog izvoza, te bi imalo negativan uticaj na priliv kapitala, posebno uzevši u obzir da zemlje EU predstavljaju ključni izvor za eksterno finansiranje u BiH. Pored navedenog, kretanja svjetskih cijena, posebno nafte i u određenoj mjeri metala, mogli bi imati negativan uticaj na domaća ekonomska kretanja.

Pored eksternih, potencijalni rizik za ostvarivanje makroekonomskih projekcija predstavljaju i rizici internih dinamika. Osnovni interni rizik koji bi mogao imati negativan uticaj na ekonomski rast vezan je za proces formiranja vlasti i nastavak reformskih procesa. Eventualna kašnjenja u procesu provedbe ekonomskih reformi bi se odrazila na kretanje finalne potrošnje i investicija, što bi dovelo do usporavanja rasta. Rizik u srednjem roku predstavlja i migracija stanovništva, koja prijeti smanjenju produktivnosti, a samim time i projiciranom ekonomskom rastu.

Eventualno slabljenje poslovne aktivnosti u međunarodnom ekonomskom okruženju imalo bi uticaj na ukupnu poslovnu aktivnost u zemlji, a time i na industrijsku proizvodnju. Osim toga, dotrajalost postojećih i usporena dinamika u izgradnji novih proizvodnih kapaciteta, kao i visoka ovisnost o vremenskim prilikama predstavljaju potencijalni rizik kada je u pitanju sektor za proizvodnju električne energije.

²⁶ Inflacija mjerena korištenjem BDP deflatora

Najveći rizik po pozitivne promjene na tržištu rada predstavljaju dešavanja u segmentu industrijske proizvodnje, investicija i vanjske trgovine, kao i eventualni zastoj u provedbi planiranih strukturnih reformi.

Na kretanje ukupnog nivoa cijena uticaj bi mogli imati interni (promjene cijena komunalija, povećanje akciza), kao i eksterni faktori (primarno kretanje cijena sirove nafte i hrane), te bi svako povećanje cijena koje je brže od pretpostavljenog u osnovnom scenariju moglo uvećati nivo inflacije.

3. EKONOMSKA I FISKALNA POLITIKA U SREDNJOROČNOM PERIODU

3.1. Ekonomska politika

Temeljni dokumenti koji opredjeljuju strateško usmjerenje ekonomske politike Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u narednom periodu predstavljaju Program rada Vlade FBiH za mandatni period 2015. – 2018., Reformska agenda 2015. – 2018. BiH, Program ekonomskih reformi FBiH 2019. – 2021., kao i strateški okvir koji uključuje razvojne dokumente poput Strategije EU 2020, Strategije razvoja Jugoistočne Evrope 2020., te sektorske strategije na nivou BiH i FBiH.

Strategija razvoja Jugoistočne Evrope do 2020. godine²⁷ jedan je od glavnih okvirnih strateških dokumenata koji opredjeljuje rad Vlade Federacije Bosne i Hercegovine. Strategija JIE 2020. odražava odlučnost Vlada zemalja JIE da svojim politikama doprinesu socio-ekonomskom rastu i razvoju, poboljšaju standard svojih građana, te omoguće otvaranje novih radnih mjesta i bolji pristup tržištima EU. Ključni cilj Strategije JIE 2020. je postizanje visokog i održivog ekonomskog razvoja, a samim tim i poticanje većeg privrednog rasta u regionu, veći prosperitet i stvaranje novih radnih mjesta, a sve kroz jačanje regionalne saradnje i veze sa EU. Strategija je jasno usmjerena na poboljšanje konkurentnosti Jugoistočne Evrope.

Bosna i Hercegovina istovremeno participira u dvije makro-regionalne strategije EU, u Strategiji EU za dunavsku regiju i Strategiji EU za jadransko-jonsku regiju, koje se u manjoj ili višoj mjeri baziraju na evropskoj strategiji Evropa 2020. Strategija EU za dunavsku regiju²⁸ obuhvata strateške politike u smislu povezivanja dunavske regije, što podrazumijeva jačanje i razvoj transportnih veza, poticanje razvoja održivih izvora energije, očuvanje okoliša, socio-ekonomski razvoj, te jačanje institucionalnih kapaciteta i sigurnosti u dunavskoj regiji.

Strategija EU za jadransko-jonsku regiju²⁹ omogućava zemljama koje participiraju u njenoj implementaciji da kroz regionalnu saradnju ostvare korist u područjima kao što su unapređenje pomorske privrede uz stvaranje novih radnih mjesta i poslovnih mogućnosti u sektorima „plave“ ekonomije, očuvanje morskog okoliša u pogledu morskih, obalnih i kopnenih ekosistema u regiji, kompletiranje transportnih i energetske veza i razvoj održivog i odgovornog turističkog potencijala jadransko-jonske regije kroz inovativne i kvalitetne turističke proizvode i usluge.

Već pomenuti dokument Program ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2019-2021. godina, također predstavlja stratešku odrednicu reformskih prioriteta Vlade

²⁷ Regionalno vijeće za saradnju (RCC), Strategija Jugoistočna Evropa 2020. usvojena na Ministarskoj konferenciji Investicione komisije za Jugoistočnu Evropu od strane zemalja jugoistočne Evrope 21.11.2013. godine.

²⁸ Strategija Evropske unije za Dunavsku regiju (The Danube Region Strategy – EUSDR) – pripremljena od strane Evropske komisije i prihvaćena od strane zemalja članica 13. aprila 2011. godine.

²⁹ Strategija EU za Jadransko-jonsku regiju je usvojena od strane Evropskog vijeća u oktobru 2014. godine.

Federacije BiH za naredni srednjoročni period, a u svrhu postizanja većeg stepena konvergencije sa standardima EU.

Ekonomska politika Vlade FBiH za period 2019. - 2021. godine³⁰ će u značajnoj mjeri usmjeriti djelovanje federalnih ministarstava i institucija na politike i aktivnosti koje će najviše doprinijeti ostvarenju zacrtanih strateških ciljeva, ali i na implementaciju dvije evropske strategije koje su usmjerene na razvoj specifičnih regiona (dunavskog i jadransko-jonskog).

Prioriteti Vlade Federacije BiH u periodu 2019. - 2021. godine će biti usmjereni na projekte intenziviranja privrednog razvoja, jačanja unutrašnje društvene stabilnosti Federacije BiH i jačanja vladavine prava, kao i iniciranje i provedbu reformi usaglašenih s potrebama BiH. Vlada Federacije BiH će, u saradnji s drugim nivoima vlasti u BiH, raditi na euroatlantskim integracijama s ciljem osiguranja dugoročno održivog i stabilnog sistema koji će Federaciju BiH učiniti konkurentnijom.

Sljedeći strateški ciljevi predstavljaju dio strateškog okvira koji opredjeljuje rad Vlade Federacije Bosne i Hercegovine u narednom periodu:

- ✓ Makroekonomska stabilnost;
- ✓ Konkurentnost;
- ✓ Održivi razvoj;
- ✓ Zapošljavanje;
- ✓ Socijalna uključenost i
- ✓ EU integracije.

Strateški ciljevi i opredjeljenja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine se ogledaju kroz društveno-ekonomski razvoj koji prvenstveno podrazumijeva razvoj konkurentnosti domaće privrede i tržišta rada. Jačanje privrede i konkurentnosti ključ je održivog i stabilnog rasta u cijeloj Bosni i Hercegovini kako bi se obezbijedio bolji životni standard građana i prosperitet. S druge strane, model stabilnog rasta privrede i jačanja konkurentnosti mora osigurati socijalnu jednakost i solidarnost svih slojeva stanovništva.

Vlada Federacije BiH namjerava, obzirom da je stupio na snagu Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH³¹, implementirati podzakonske akte predviđene ovim Zakonom. Na taj način će se sredstvima planiranim u DOB-u ostvariti bolja povezanost između strateških planova i strateških dokumenata, kako bi se omogućila njihova implementacija.

³⁰ Vlada Federacije BiH, 176. Sjednica od 18.04.2019. godine

³¹ „Službene novine Federacije BiH“, br. 32/17

3.2. Porezna politika i javni prihodi

Fiskalna politika, usklađena sa mjerama Reformske agende, u 2019. godini i narednom srednjoročnom periodu fokusirana je na podršci makroekonomskom rastu, u cilju povećanja fiskalnog prostora politikama koje promovišu dugoročni rast i suzbijaju sivu ekonomiju. Ključne aktivnosti prvenstveno podrazumijevaju djelovanje u pravcu stvaranja povoljnog i stabilnog poslovnog okruženja, atraktivnog za povećan priliv i domaćih i stranih investicija, kao glavnog generatora prognoziranog srednjoročnog makroekonomskog rasta. Provedbu planiranih aktivnosti i dalje prati nastavak reformi u cilju kreiranja stabilnog poreznog sistema i približavanja istog standardima Evropske unije.

U narednom periodu očekuje se završetak započete reforme u oblasti oporezivanja dohotka. U strukturi ukupnih poreznih prihoda, konsolidiranih na nivou Federacije BiH, prihodi po osnovu poreza na dohodak, na osnovu podataka o izvršenju za 2018. godinu, uzimaju učešće od 8,8%, sa tendencijom rasta u odnosu na posmatrani prethodni period.

Uvođenjem sistema dohotka 2009. godine uspostavljen je sistem tržišnog dohotka u skladu sa težnjom BiH za članstvo u Evropskoj uniji, koja je istovremeno nametnula i preuzimanje jedinstvenog obrasca strukture direktnih poreza iz legislative i dobre prakse zemalja članica. Međutim, uticaj mobilnosti radne snage zbog globalizacije i načina poslovanja, zahtjevao je reformu na koju duže vrijeme ukazuju i svi subjekti na tržišti BiH, a u svrhu poboljšanja, odnosno ujednačavanja uslova poslovanja, posebno kada je u pitanju porezno opterećenje rada. Pod poreznim opterećenjem ovdje se svakako, pored poreza na dohodak, misli i na obavezna izdvajanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinosa za zdravstveno osiguranje, doprinosa za zapošljavanje, kao i drugih dažbina, koje po osnovu isplaćenih plaća i drugih oporezivih naknada poslodavci moraju obračunavati i plaćati na svoj teret (doprinosi na bruto plaću – 10,5%).

Obzirom da je jedan od ciljeva Reformske agende osiguranje srednjoročne fiskalne održivosti kroz znatno smanjenje opterećenja na rad, isto se može postići smanjenjem ukupne stope doprinosa sa 41,5% na 33,5%, proširenjem porezne osnovice poreza na dohodak zbog sistema plate, te uključivanjem u osnovicu ranije neoporezivih naknada. S ciljem zaštite zaposlenih sa najnižim primanjima u društvu od negativnih posljedica promjene u sistemu doprinosa, predlaže se usvajanje novog zakona o porezu na dohodak i zakona o doprinosima, kako bi se umanjilo porezno opterećenje ove kategorije.

Posmatrajući prihodovnu stranu, cilj propisa je i osigurati srednjoročnu fiskalnu održivost kantonalnih budžeta, u koje se prihodi po osnovu poreza na dohodak uplaćuju, a koji će uslijed smanjenja javnih prihoda po osnovu jednog izvora dohotka biti kompenzirani oporezivanjem drugog izvora dohotka (ulaganje kapitala, nagradnih

igara i igara na sreću, ostali dohodak). Na taj način, planirane izmjene će imati neutralan efekat na ukupan nivo ostvarenja javnih prihoda po ovoj kategoriji.

Na bazi pomenutih činjenica, pripremljeni su propisi o porezu na dohodak i doprinosima, koji su još 2017. godine od strane Vlade FBiH upućeni u parlamentarnu proceduru. Ukoliko se propisi usvoje tokom 2019. godine, očekuje se njihova primjena od 01.01.2020. godine, čime se stvaraju pravne pretpostavke za suzbijanje sive ekonomije i implementaciju aktivnosti na smanjenju administrativnih prepreka u cilju povećanja nivoa zaposlenosti.

Prema dosadašnjim pokazateljima, učešće prihoda po osnovu poreza na dobit u ukupnim konsolidiranim poreznim prihodima u Federaciji BiH, u periodu od 2008 – 2013. godina, kretalo se unutar raspona od 2,3 % do 3,8%, ovisno od godine do godine. Usvajanjem novog Zakona o porezu na dobit 2016. godine, njihovo učešće se povećalo na 8,92% u 2017. godini, odnosno 9,05% u 2018. godini. Povećanje prihoda na ime poreza na dobit svakako je i posljedica oporezivanja prihoda nerezidenata, koji se ostvaruju na teritoriji Federacije BiH, te će se u narednom periodu vršiti kontinuirano obavještanje poreznih agenata o obavezi obračuna i obustave ovog prihoda.

Proširenjem porezne baze novim zakonom od 2016. godine proširen je i obuhvat poreznih obveznika, koji mogu koristiti porezni poticaj, te je prema podacima iz perioda 2016 – 2018. godina, 25,0% porezne baze korišteno za poticaje, od čega 75,46% u korist prerađivačke industrije, a sa 17,86% je slijedi trgovina na veliko i na malo.

U narednom periodu nastavit će se analiza trendova kretanja poreza na dobit i uticaja zakonskih odredbi na poslovanje pravnih lica, a u svrhu stvaranja povoljnog poslovnog okruženja.

Kao treći značajni oblik direktnog oporezivanja, porez na imovinu, koji u svoj obuhvat uzima: porez na imovinu, porez na promet nepokretnosti i porez na naslijeđe i poklon, na teritoriji Federacije BiH je trenutno uređen propisima na nivou kantona i jedinica lokalne samouprave, sa ukupno 20 zakonskih akata, kojima je regulisana ista materija. Ako se pogleda učešće prihoda po ovom osnovu u ukupnom ostvarenju poreznih prihoda u Federaciji BiH, u 2018. godini isto je iznosilo 2,28% dok analiza njihovog trenda kretanja u periodu 2007-2018. godina pokazuje značajne oscilacije, od nepredviđenog rasta od 13,68% do značajnog pada od (-)17,65% u pojedinim godinama, kako u pojedinačnim iznosima na nivou svakog kantona, tako i na ukupnom konsolidiranom iznosu za sve kantone.

Uzimajući u obzir da se nadzor nad naplatom i obračunom ovih poreza vrši od strane Porezne uprave Federacije BiH, u narednom periodu planirano je analiziranje propisa na nivou kantona, te predlaganje kvalitetnijih pravnih rješenja. U cilju pojednostavljenja poslovnog okruženja, u narednom periodu potrebno je donijeti jedinstven zakon o oporezivanju imovine na nivou FBiH, pri tome ne mijenjajući korisnike prihoda naplaćenih po ovom osnovu. Pored toga, biće potrebno uspostaviti evidencije imovine, koja će objediniti sve postojeće podatke o zemljištu, zgradama i vlasništvu/stanarima, a koji će služiti za izračun godišnjeg poreza u vezi sa svakom imovinom. Svaka imovina

mora biti povezana sa identifikacionim poreznim brojem vlasnika ili stanara. Potrebno je uraditi dobru pripremu na stvaranju jedinstvene baze podataka o nekretninama, jer porezi od imovine mogu biti značajni budžetski prihodi.

Siva ekonomija je prepoznata kao glavni faktor utjecaja na fiskalnu politiku, te je u narednom periodu fokus na mjere porezne politike, kojima se može utjecati na smanjenje neformalne ekonomije. Implementacija porezne politike same po sebi iziskuje visoke administrativne i transakcijske troškove za budžete i vlade, jer mora uspostaviti i održavati sistem u cilju ublažavanja utaje poreza. S druge strane, siva ekonomija, čija je glavna uloga i razlog djelovanja utaja poreza, znači da izvan zvanične statistike ostaju mnogi prihodi, što posljedično utiče i na iskazivanje BDP-a obzirom da isti tada ne odražava realnu ekonomsku situaciju. Posljedično navedenom, ne postoji tačna slika stanja, što lančano može utjecati na donošenje pogrešnih odluka u vezi sa ekonomijom entiteta i države, te u cilju povećanja prihoda uzrokovati dodatna opterećenja poreznih obveznika, koji poštuju zakon.

Uzimajući u obzir navedeno, porezna politika je kreirana polazeći do osnovnih pretpostavki sive ekonomije:

1. oni koji su uključeni u neformalnu ekonomiju moraju imati poticaj da poduzmu mjere u ovoj oblasti. Drugim riječima, koristi koje očekuju od širenja svojih aktivnosti u neformalnom sektoru moraju biti veće od očekivanih troškova njihovog otkrivanja. Naknade za socijalno osiguranje smatraju se veoma utjecajnim faktorom obima sive ekonomije, jer poput visokog oporezivanja, doprinosi koje plaćaju poslodavci i u privredi i utaji poreza doprinose razvoju sive ekonomije. Jedan broj građana ima podsticaj da djeluje u sivoj ekonomiji i navede manje prihode kako bi iskoristili takve pogodnosti, i
2. treba pružiti odgovarajuće mogućnosti, tj. postoje zaposlenja u neformalnoj ekonomiji. Što se tiče potražnje za radnom snagom, reprezentativna firma se suočava sa sljedećom odlukom: mora izabrati da li će proizvoditi pomoću inputa iz redovnog sektora, u kojem slučaju podliježe porezima na svoje prihode ili, obrnuto, skriva svoju aktivnost u sivoj ekonomiji.

Također, u cilju smanjenja sive ekonomije, predloženim pojačanim mjerama nadzora i jačom kontrolom obveznika, kroz izmjene i dopune Zakona o fiskalnim sistemima u Federaciji Bosne i Hercegovine, koje je Dom naroda Parlamenta Federacije BiH je na 18. vanrednoj sjednici, održanoj 19.04.2018. godine razmatrao i prihvatio, stvoriti će se jača porezna disciplina, smanjiti nelojalna konkurencija, te bolje urediti tržište u Federaciji BiH. Pomenuta mjera će se u konačnici odraziti i na povećan nivo naplate poreznih prihoda, posebno prihoda od indirektnih poreza, omogućavanjem povoljnijeg koeficijenta doznačavnja istih za Federaciju BiH, ako se uzme u obzir da je njegov izračun direktno zasnovan na udjelu u krajnjoj potrošnji.

Nadalje, posmatrano sa sigurnosnog i funkcionalnog aspekta evidentiranja prometa putem fiskalnih uređaja Federalno ministarstvo finansija je u 2018. godini sa svim akterima uključenim u proces fiskalizacije pokrenulo aktivnosti po pitanju poboljšanja

funkcijskog i tehničkog unapređenja sistema fiskalizacije u Federaciji BiH što će pratiti izmjene postojećih propisa iz oblasti fiskalizacije.

Da bi se pristupilo izmjenama propisa u oblasti fiskalizacije, potrebno je prethodno u narednom periodu realizirati aktivnosti, koje već aktivno provodi Federalno ministarstvo finansija, sa svim učesnicima fiskalizacije, a odnose se na detaljno analiziranje mogućnosti i definisanja aktivnosti po pitanju primjene naprednih tehnologija za povećanje kapaciteta i brzine podatkovne mreže, uvođenja dodatnih sigurnosnih mehanizama, infrastrukture PU FBiH i troškova oko dogradnje iste, tehničkih rješenja i izmjena potrebnih sa strane zastupnika/proizvođača i distributera uređaja, mogućnosti prilagodbe postojećih fiskalnih uređaja i prelaznog roka u cilju što manjeg opterećenja obveznika, kao i izvršiti praktična testiranja u realnoj primjeni glede mogućnosti primjene naprednijih tehnologija za unaprjeđenje sistema fiskalizacije.

Budući da se radi o sistemskim rješenjima potrebno je obezbjeđenje sredstava za dodatne troškove Poreznoj upravu Federacije BiH iz Budžeta Federacije BiH te izvršiti dodatne analize očekivanih troškova poreznih obveznika kao i proizvođača za razvoj uređaja.

Sposobnost porezne administracije da na zadovoljavajući način odgovori trendu utaje poreza direktno ovisi od nje same, njenih funkcija i procesa odlučivanja, od stepena razvoja poreznih konsultantskih usluga, kvaliteta poreznog računovodstva, sistema koji se koristi za procjenu i naplatu poreza, te same strukture poreznog sistema. U onoj mjeri u kojoj su porezni obveznici svjesni, da je država u stanju otkriti utaju poreza, u tolikoj mjeri će i tendencija za utajom biti ograničena i obrnuto. S toga i u periodu 2020 -2022. godina nastavlja se sa aktivnostima provođenja reforme Porezne uprave Federacije BiH kroz izmjene pravnih pretpostavki, koje će omogućiti racionalnije i efikasnije djelovanje iste.

U narednom periodu, fokus porezne politike biće usmjeren i na prilagođavanje legislative i procesa, obzirom da je Bosna i Hercegovina postala članica Globalnog foruma za transparentnost i razmjenu informacija u porezne svrhe u 2018. godini, te da bi u 2019. godini trebala postati i članica u Inkluzivnom okviru za provedbu i praćenje mjera razvijenih u okviru Projekta OECD-a/G20 sprečavanja erozije porezne osnovice i premještanja dobiti (Inkluzivni okvir o BEPS-u), kao i potpisati Multilateralnu konvenciju o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreznim pitanjima (MAC) i Multilateralnu konvenciju o provedbi mjera za sprječavanje erozije porezne osnovice i premještanja dobiti koje se odnose na porezni ugovor (MLI). Pomenuta međunarodna tijela i konvencije zahtjevaju uvođenje međunarodno priznatih standarda u zakonodavstvo BiH, s ciljem sudjelovanja u međunarodnoj borbi protiv porezne utaje i izbjegavanja plaćanja poreza kroz transparentnost i razmjenu poreznih informacija, uticaja na agresivno porezno planiranje, porezne prevare, poreznu evaziju i to posebice u slučaju velikih multinacionalnih kompanija.

Pored prednje navedenih mjera, u cilju unapređenja sistema upravljanja javnim finansijama, nastavak aktivnosti je vezan i za Registar taksi i naknada u Federaciji BiH, koji je Vlada FBiH usvojila krajem 2017. godine. Imajući u vidu njegov značaj u pružanju relevantnih informacija fizičkim i pravnim licima, nastavljene su aktivnosti unapređenja Registra u cilju pojednostavljenja korištenja za poslovne subjekte i građane, ali i administriranja od strane Federalnog ministarstva finansija, pretvorbom Registra u web aplikaciju. Završena je radna verzija web Registra, koja će biti postavljena na zvaničnoj web stranici Ministarstva.

Poseban značaj u narednom periodu treba usmjeriti na ažuriranje i vođenje registra, koji je pod nadzorom Federalnog ministarstva finansija, te shodno tome u narednom periodu Federalno ministarstvo finansija će uz podršku USAID-ovog projekta FAR nastaviti sa aktivnostima pravnog regulisanja vođenja registra u kojem će biti jasno definisano uspostavljanje i vođenje registra taksi i naknada koje su na snazi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Također, na osnovu opredjeljenja Vlade Federacije BiH na provođenju reformi kroz Reformsku agendu Evropske unije i Akcionog plana za 2016-2018. godinu, za ukidanje parafiskalnih nameta, provedene su aktivnosti analiza propisa o naknadama i taksama u Federaciji BiH i aktivnosti za iznalaženjem pravnih rješenja za provođenje reformi u ovoj oblasti. Analizom je uočena potreba da se u narednom periodu nastave aktivnosti za iznalaženjem pravnih rješenja u kontekstu ustavnih nadležnosti svih nivoa vlasti, radi kontrole uvođenja i povećanja parafiskalnih nameta, propisivanja obaveze plaćanja taksi i naknada, uključivanjem donosioca propisa u regulisanju ove oblasti.

Nadalje, posmatrano sa aspekta zakonskih rješenja u oblasti pripadnosti i raspodjele javnih prihoda u Federaciji BiH, u cilju poboljšanja finansijskog položaja određenog broja korisnika javnih prihoda, a prateći zahtjeve i inicijative korisnika nastavlja se sa iznalaženjem najoptimalnijeg prijedloga poboljšanja postojećeg vertikalnog i horizontalnog sistema raspodjele prihoda od indirektnih poreza. Po preporukama i sugestijama MMF-a i uvažavajući inicijative korisnika, izvršene su analize i modeliranje pripadnosti i raspodjele javnih prihoda, radi stvaranja dokumentacione osnove u kreiranju novih zakonskih rješenja raspodjele javnih prihoda sa posebnim naglaskom na prihode od indirektnih poreza. U narednom periodu bi se nakon ponovnog sagledavanja mogućih rješenja kao i nakon postizanja konsenzusa od svih zainteresovanih strana o odabranom prijedlogu modela raspodjele, pristupilo izradi prednacrtu novog Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Realizacija prezentiranih mjera zavisit će prije svega od političke stabilnosti i institucionalne spremnosti nosioca aktivnosti, kao i drugih nepredviđenih događaja, koji bi eventualno usporili i/ili odgodili realizaciju istih.

3.3. Javni prihodi za period 2020 – 2022. godina

Srednjoročni plan ukupnih javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2020 – 2022. godina prati nastavak zabilježenog pozitivnog trenda ostvarenja prihoda, te se zasniva na pozitivnim makroekonomskim pretpostavkama.

Konsolidirani plan prihoda u Federaciji BiH za 2020. godinu iznosi 9.419 mil. KM i prati projicirani rast BDP-a FBiH od 3,8% u odnosu na prethodni period. U narednim godinama očekivan je nastavak trenda rasta prihoda prosječno za 3,7% sa nešto nižim rastom ukupnog konsolidiranog iznosa u 2021. godini u odnosu na makroekonomska kretanja. To je prvenstveno uvjetovano nešto nižom projiciranom stopom rasta prihoda po osnovu namjenske putarine za izgradnju autocesta i izgradnju i rekonstrukciju drugih cesta od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA), čiji razlog, kako se navodi od strane OMA-e, leži u iscrpljivanju efekata rasta poreznih stopa iz 2018. godine po ostvarenje prihoda.

Također, sa blažim rastom, ispod nivoa makroekonomskih pretpostavki, planirani su i neporezni prihodi, što je najviše uvjetovao izostanak projekcije prihoda po osnovu dividendi, o čemu će detaljnije objašnjenje biti dato u nastavku.

Konsolidirani plan prihoda u Federaciji BiH uključuje plan prihoda Budžeta Federacije BiH, podentitetskih budžeta (kantonalni budžeti i budžeti jedinica lokalne samouprave), plan poreznih prihoda - doprinosa vanbudžetskih fondova, kao i plan javnih prihoda ostalih korisnika (upravitelji za ceste, fondovi i sl.).

Ipak, potrebno je naglasiti da konsolidacija planiranih prihoda ne odražava cjelokupan plan fiskalnog okvira, s obzirom da nisu obuhvaćeni prihodi javnih preduzeća u Federaciji BiH, ukupan dug i primici.

Tabela 3. Konsolidirane projekcije ukupnih javnih prihoda u Federaciji BiH za 2019. godinu i period 2020 – 2022. godina

u mil. KM

VRSTA PRIHODA	IZVRŠENJE	PROJEKCIJA			
	2018	2019	2020	2021	2022
I Porezni prihodi	4.359	4.507	4.653	4.817	5.001
1. Prihodi od indirektnih poreza	3.481	3.599	3.711	3.837	3.980
1.1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa uključujući sredstva na ime finansiranja vanjskog duga	3.292	3.381	3.489	3.611	3.749
1.2. Prihodi od namjenske putarine za finansiranje autocesta i cesta	188	218	222	226	231
2. Prihodi od direktnih poreza	878	908	941	979	1.022
2.1. Porez na dobit	395	409	425	441	459
2.2. Porez na dohodak	384	398	413	431	452
2.3. Porezi građana	99	101	104	107	111
2.4. Ostali porezi	1	0	0	0	0
II Neporezni prihodi	1.159	1.008	1.077	1.093	1.096
1. Naknade i takse	302	313	321	329	338
2. Posebne naknade	256	244	251	257	265
3. Novčane kazne	44	45	46	47	48
4. Ostali neporezni prihodi	557	406	459	460	445
4.1. Prihodi od finansijske i nematerijalne imovine	440	286	336	335	317
4.2. Prihodi od pružanja javnih usluga i vlastiti prihodi	75	76	78	80	82
4.3. Neplanirane uplate prihoda	42	44	44	45	46
4.4. Transferi i grantovi drugih nivoa vlasti	151	0	0	0	0
UKUPNO (I + II):	5.518	5.515	5.729	5.910	6.097
III Doprinosi vanbudžetskim fondovima	3.431	3.559	3.689	3.852	4.039
1. Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	1.910	1.981	2.054	2.144	2.248
2. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	1.366	1.417	1.469	1.534	1.608
3. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	155	161	167	174	183
UKUPNO (I + II + III):	8.948	9.074	9.419	9.762	10.136
BDP Bosne i Hercegovine	34.034	35.507	37.107	39.036	41.098
% učešća	26%	26%	25%	25%	25%
BDP Federacije BiH	21.765	22.744	23.790	24.979	26.279
% učešća	41%	40%	40%	39%	39%

* Transferi i grantovi drugih nivoa vlasti su prikazani samo evidentno i ne ulaze u ukupan zbir.

** Iznos BDP-a za 2018. godinu procenjen

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

U skladu sa navedenim podacima, konsolidirani srednjoročni plan prihoda u Federaciji BiH uzeo bi prosječno učešće u BDP-u Bosne i Hercegovine od 25%, dok bi prosječno učešće istog u procenjenom BDP-u Federacije BiH iznosilo oko 39%.

Tabela 4. Učešće ukupnih javnih prihoda u Federaciji BiH u procjenjenom BDP-u Federacije BiH za 2018. godinu i projekcijama za period 2019-2020. godina

VRSTA PRIHODA	PROCJENA	PROJEKCIJA			
	e2018	2019	2020	2021	2022
I Porezni prihodi	20%	20%	20%	19%	19%
1. Prihodi od indirektnih poreza	16%	16%	16%	15%	15%
2. Prihodi od direktnih poreza	4%	4%	4%	4%	4%
2.1. Porez na dobit	2%	2%	2%	2%	2%
2.2. Porez na dohodak	2%	2%	2%	2%	2%
2.3. Porezi građana	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
II Neporezni prihodi	5%	4%	5%	4%	4%
1. Naknade i takse	1%	1%	1%	1%	1%
2. Posebne naknade	1%	1%	1%	1%	1%
3. Novčane kazne	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
4. Ostali neporezni prihodi	3%	2%	2%	2%	2%
III Doprinosi vanbudžetskim fondovima	16%	16%	16%	15%	15%
1. Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	9%	9%	9%	9%	9%
2. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	6%	6%	6%	6%	6%
3. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%
UKUPNO (I + II + III):	41%	40%	40%	39%	39%

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Prihodi po osnovu indirektnih poreza

U plan ukupnih prihoda najvećim udjelom ulaze prihodi po osnovu indirektnih poreza. Projekcije ove kategorije prihoda za Budžet Federacije BiH, kantone, jedinice lokalne samouprave i upravitelje cesta temelje se na srednjoročnom planu ukupnih prihoda od indirektnih poreza na Jedinstvenom računu³², koji u skladu sa nadležnosti, kako je već gore istaknuto, priprema OMA. Iste su zasnovane na projekcijama kretanja makroekonomskih pokazatelja u navedenom periodu, kao i na historijskom trendu naplate ovih prihoda. Plan prihoda po osnovu indirektnih poreza uzima u obzir i efekte primjene Sporazuma o slobodnoj trgovini između Bosne i Hercegovine i EFTA, kao i efekte adaptiranog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU (SSP), koji je u primjeni od 01.02.2017. godine.

Prihodi od indirektnih poreza, koje Federacija BiH dobije u međuentiteskoj raspodjeli, saglasni su učešću ovog entiteta u prijavljenoj krajnjoj potrošnji, koje je za ovaj srednjoročni period planirano sa oprežnošću, dok su raspoloživi prihodi za budžetsku potrošnju svih korisnika u Federaciji BiH uvjetovani i nivoom planiranih sredstava za otplatu vanjskog duga, koji je planiran znatno niže, ako se uporedi sa izvršenjem u prethodnom periodu.

³² Preuzeto od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje u aprilu 2019. godine.

Ukupni projicirani prihodi od indirektnih poreza, koje bi trebali biti doznačeni Federaciji BiH u ovom srednjoročnom periodu, kako je vidljivo iz prednjeg tabelarnog pregleda, u prognoziranom BDP-u Federacije BiH uzimaju prosječno učešće od 15,5%.

Prihodi po osnovu poreza na dobit

U kategoriji direktnih poreza, prihodi po osnovu poreza na dobit predviđaju prosječan srednjoročni rast od 3,86% i prate makroekonomske pretpostavke za dati period. U komparaciji sa izvršenjima u prethodne tri godine, u kojima je ostvaren prosječni rast od preko 28,0%, uvjetovan efektima novog Zakona o porezu na dobit, predviđa se stabilizacija polazne baze za projiciranje na nivou izvršenja u 2018. godini.

U odnosu na projicirani BDP za period 2020-2022. godina, ovi prihodi uzimaju stabilno učešće od 4,0%, za svaku godinu.

Prihodi po osnovu poreza dohodak

Prateći makroekonomske pretpostavke, predviđeni porast nivoa zaposlenosti, kao i uvođenje do sada neoporezivih izvora prihoda u sistem oporezivanja, prihodi po osnovu poreza na dohodak planirani su sa prosječnim srednjoročnim rastom od 4,17%, te stabilnim projiciranim učešćem od 2,0% u prognoziranom kretanju BDP-a.

Iako je, posmatrajući izvršenje u zadnje dvije godine, došlo do značajnog rasta ove kategorije prihoda za oko 11,0% prosječno, treba imati u vidu da je određeni dio rasta ostvaren i kao rezultat primjene otpisa zatezne kamate na dugovanja javnih prihoda, pa temporalne efekte istoga isključiti prilikom projiciranja redovnih tokova. Iz tog razloga je procjena izvršena na gore navedeni način.

Prihodi po osnovu doprinosa vanbudžetskim fondovima

Iako zadnjih nekoliko godina, prihodi od doprinosa vanbudžetskim fondovima, koji uključuju: doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinose za zdravstveno osiguranje i doprinose za osiguranje od nezaposlenosti, bilježe stabilan rast u prosjeku od 7,0%, vodeći se dosadašnjim utjecajem efekata primjene otpisa zatezne kamate, kao i kod poreza na dohodak, srednjoročne procjene ove kategorije prihoda ipak su rađene sa primjenom nešto nižih stopa rasta, u odnosu na zabilježenu. Tako, očekivani rast iznosi 3,67% ; 4,42% i 4,84% respektivno, odražavajući makroekonomske pretpostavke i istovremeno uzimajući prosječno učešće od 15,3% u projiciranom BDP-u Federacije BiH.

Prihodi po osnovu poreza na imovinu

Prihodi po osnovu poreza na imovinu, čija je naplata trenutno regulisana kantonalnim zakonima i propisima jedinica lokalne samouprave, zbog izuzetno izraženih oscilacija u kretanjima za protekle godine, planirani su konzervativno, sa prosječnim srednjoročnim rastom od približno 3,0% i uzimaju učešće od ispod pola postotka projiciranog BDP-a. Efekti reforme u oblasti oporezivanja imovine u Federaciji BiH, planirane za ovaj srednjoročni period, nisu uključeni u projicirane iznose prihoda, obzirom da bi mogli biti vidljivi tek u narednom pomaku perioda izrade Smjernica.

Neporezni prihodi

Posmatrajući projekciju ukupnog konsolidiranog okvira neporeznih prihoda u Federaciji BiH za 2019. godinu, u odnosu na izvršenje prethodne godine, te projicirane iznose za naredni srednjoročni period 2020-2021. godina, uočljive su oscilacije od značajnog projiciranog pada od (-)13,01% u 2019. godini u odnosu na izvršenje za 2018. godinu, ponovnog predviđanja značajnog rasta od 6,82% za 2020. godinu i na kraju naglog usporavanja rasta u 2021. i 2022. godini sa projiciranim stopama 1,52% i 0,28%. S toga, treba istaći, kako je data slika toka kretanja prvenstveno odraz plana prihoda krajnjih korisnika za otplate vanjskog duga u prihodima Budžeta FBiH, čiji je nivo naplate određen rokovim dospelja otplaćenih kreditnih obaveza.

S druge strane, za period 2020-2022. godina nije izvršeno projiciranje prihoda po osnovu dividendi, također uključenih u prihode Budžeta FBiH, uzimajući u obzir da je u 2018. godini već došlo do najvećeg povlačenja sredstava od akumulirane dobiti od strane najprofitabilnijih preduzeća u većinskom vlasništvu Federacije BiH, kao i krajnju nepredvidivost u srednjoročnim dešavanjima po pitanju finansijskog rezultata javnih preduzeća.

Ukoliko se prednje navedene kategorije prihoda izuzmu iz ukupnih neporeznih prihoda, vidljiv je projicirani srednjoročni rast ostalih kategorija prema prognoziranom toku makroekonomskih kretanja.

Budžet Federacije BiH

Projicirana pojedinačna slika prihoda Budžeta Federacije BiH prati prezentovane projekcije svih prednje iznesenih kategorija prihoda, a u skladu sa pripadnosti javnih prihoda Budžetu FBiH. U nastavku je dat tabelarni pregled.

Tabela 5. Projekcije prihoda Budžeta Federacije BiH za 2019. godinu i period 2020 – 2022. godina

u mil. KM

VRSTA PRIHODA	IZVRŠENJE	PROJEKCIJA			
	2018	2019	2020	2021	2022
I Porezni prihodi	1.663	1.674	1.715	1.775	1.809
1. Prihodi od indirektnih poreza	1.578	1.586	1.624	1.681	1.711
1.1. Prihodi od indirektnih poreza koji pripadaju Budžetu Federacije BiH	972	1.018	1.058	1.095	1.156
1.2. Sredstva na ime finansiranja vanjskog duga	606	568	566	586	555
2. Porez na dobit	85	88	91	94	98
II Neporezni prihodi	495	350	402	402	385
1. Naknade i takse	24	30	31	32	33
2. Posebne naknade	38	40	40	41	41
2.1. Naknade od priređivanja igara na sreću	31	31	32	32	32
2.2. Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća	2	4	4	4	5
2.3. Naknade za korištenje šuma	0	0	0	0	0
2.4. Ostale posebne naknade	4	4	4	4	4
3. Novčane kazne	13	14	14	14	15
4. Ostali neporezni prihodi	420	267	317	315	296
4.1. Prihodi od finansijske i nematerijalne imovine	387	232	281	278	258
4.1.1. Prihodi od dividende	197	51	0	0	0
4.1.2. Povrat anuiteta od krajnjih korisnika za otplatu kredita	185	176	274	271	258
4.1.3. Ostali prihodi od finansijske i nematerijalne imovine	5	5	7	7	0
4.2. Prihodi od pružanja javnih usluga	21	22	23	24	25
4.3. Neplanirane uplate prihoda	12	13	13	13	14
UKUPNO (I + II):	2.158	2.024	2.117	2.177	2.195

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Kantonalni i općinski/gradski budžeti i javni prihodi ostalih korisnika

Ukupan okvir prihoda kantonalnih i općinskih/gradskih budžeta i javnih prihoda ostalih korisnika na kantonalnom nivou u periodu 2020-2022. godina projiciran je sa prosječnim rastom od približno 4,0% i prati prognoziranje makroekonomske trendove.

Tabela 6. Projekcije prihoda kantonalnih i općinski/gradskih budžeta za 2018. godinu i period 2019-2021. godina

u mil. KM

VRSTA PRIHODA	IZVRŠENJE	PROJEKCIJA			
	2018	2019	2020	2021	2022
I Porezni prihodi	2.481	2.591	2.689	2.788	2.931
1. Prihodi od indirektnih poreza	1.688	1.770	1.839	1.902	2.007
1.1. Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinstvenog računa	1.666	1.744	1.812	1.875	1.979
1.2. Prihodi od namjenske putarine za finansiranje autocesta i cesta	22	26	27	27	28
2. Prihodi od direktnih poreza	793	821	851	885	924
2.1. Porez na dobit	310	321	334	347	361
2.2. Porez na dohodak	384	398	413	431	452
2.3. Porezi građana	99	101	104	107	111
2.4. Ostali porezi	1	0	0	0	0
II Neporezni prihodi	575	588	602	616	633
1. Naknade i takse	278	283	290	297	305
2. Posebne naknade	130	133	138	141	146
3. Novčane kazne	31	31	32	33	33
4. Ostali neporezni prihodi	137	139	142	145	149
UKUPNO (I + II):	3.056	3.178	3.292	3.404	3.564

* Transferi i grantovi drugih nivoa vlasti su prikazani samo evidentno i ne ulaze u ukupan zbir.

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Rizici po ostvarenje projekcija

Realizacija srednjoročnog plana ukupnih prihoda u Federaciji BiH može imati drugačiji ishod ukoliko dođe do značajnijeg usporavanja ekonomskog rasta od procjenjenog prilikom izrade plana kretanja makroekonomski pokazatelja.

S obzirom da prihodi po osnovu indirektnih poreza sa Jedinstvenog računa, kako je već istaknuto, uzimaju najveće učešće u planu poreznih prihoda nivo naplate će između ostalog zavisiti od kvalitetne koordinacije svih korisnika ovih prihoda, institucija Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta, s jedne strane i svih korisnika prihoda od indirektnih poreza unutar Federacije BiH, s druge strane, a sa posebnim naglaskom na nastavak prilagođavanja koeficijenata za raspodjelu ovih prihoda korisnicima. Odsustvo stabilnih koeficijenata, promjena nivoa zaduženosti, izmjena poreznih politika, administracija poreznog sistema i sl. predstavljaju značajan rizik po ostvarenje srednjoročnih prognoza prihoda.

3.3. Upravljanje javnim rashodima u Federaciji BiH

Zajedničko za sve postojeće definicije javnih rashoda jeste činjenica da ova vrsta rashoda predstavlja državne izdatke u cilju zadovoljavanja javnih potreba. Preciznije, javni rashodi su ukupan trošak realizacije vladinih aktivnosti, u sklopu kojih vlada obavlja svoje redovne dužnosti i obaveze, osigurava određene robe i usluge za svoje građane, te realizaciju određenih novčanih transfera. Imajući u vidu navedeno, upravljanje javnim rashodima predstavlja izuzetno značajan segment cjelokupnog upravljanja javnim finansijama. Upravljanje javnim rashodima za cilj ima osiguranje efikasne upotrebe javnih sredstava, fiskalne discipline i implementacije strateških prioriteta.

Uspjeh u formulaciji i implementaciji fiskalne politike u velikoj mjeri zavisi od pažnje koju javne institucije posvete dizajniranju dnevnih aktivnosti u okviru sistema upravljanja javnim rashodima, tim više što pristupi u upravljanju javnim rashodima mogu imati dalekosežne posljedice na upravljanje javnim novcem određene zemlje. Zbog strateškog opredjeljenja za integrisanje u Evropsku uniju, za Bosnu i Hercegovinu, a tako i Federaciju BiH je značajno da vodi računa i o pristupu EU u domenu upravljanja javnim rashodima.

Uzimajući navedeno u obzir, posebna pažnja u provedbi fiskalne politike Vlade Federacije BiH posvećena je kroz usvojenu Strategiju reforme upravljanja javnim finansijama u FBiH za period 2017. -2020. godine. Cilj Strategije je da pruži sveobuhvatan i integrisan okvir za planiranje, koordinaciju, provođenje i praćenje napretka u provođenju aktivnosti upravljanja javnim finansijama kako bi se unaprijedila makroekonomska stabilnost, te obezbijedilo efikasno i svrsishodno raspoređivanje i korištenje javnih resursa. Takođe, cilj je i unaprijeđenje usluga koje pruža javna uprava u Federaciji BiH, uz istovremeno povećanje transparentnosti i funkcionalnosti

upravljanja javnim finansijama i ispunjenje neophodnih uslova za pristupanje Evropskoj uniji. Strategija ima širok obuhvat i pokriva ključne oblasti upravljanja javnim finansijama, odnosno podjeljena je u šest stubova, i to:

- ✓ Održivi srednjoročni makrofiskalni i budžetski okvir;
- ✓ Mobiliziranje prihoda;
- ✓ Planiranje i izrada budžeta;
- ✓ Efikasno i efektivno izvršenje budžeta;
- ✓ Uvođenje efikasne interne kontrole i
- ✓ Obezbjedenje eksternog nadzora nad javnim finansijama putem vanjske revizije.

Vlada Federacije BiH je u 2019. godini usvojila Program ekonomskih reformi Federacije BiH za period 2019 -2021. godina³³, u kome su jasno naznačeni prioriteti njenog djelovanja u narednom srednjoročnom periodu. Kao jedan od najznačajnijih prioriteta se navodi dalje unapređivanje upravljanja javnim finansijama u Federaciji BiH, uzimajući u obzir da uspostava sveobuhvatnih i dobro organizovanih javnih finansija predstavlja preduslov za uspješne procese reformi i razvoj svih sektora društva.

Stabilna fiskalna politika kroz smanjenje javne potrošnje je polazna osnova djelovanja Vlade Federacije BiH po pitanju provedbe politike upravljanja javnim rashodima. Vlada Federacije BiH je odlučna u nastavku provođenja restriktivne javne potrošnje u periodu 2020-2022. godina, s ciljem održavanja stabilnog finansijskog sistema i budžetske ravnoteže, te jače kontrole javne potrošnje. Pri tome će ključni naglasak biti na strogoj kontroli budžetske potrošnje, odnosno ograničavanju rasta tekuće potrošnje i tekućih transfera. Uvažavajući činjenicu da pojedini transferi imaju tendenciju rasta na osnovu važećih zakonskih propisa, neophodno je u narednom periodu preispitati potrebu za budžetskim planiranjem onih transfera koji nisu dali očekivane efekte u prethodnom periodu s ciljem povećanja učinka , efektivnosti i efikasnosti u dodjeli i trošenju javnih sredstava. Na taj način bi se svaki višak prihoda u odnosu na planirane mogao iskoristiti za preusmjeravanje u realizaciju kapitalnih projekata i javnih investicija, a čije povećanje u narednom srednjoročnom periodu predstavlja apsolutni prioritet za Federaciju BiH.

Takođe, planiran je nastavak provedbe mjera koje predstavljaju nastavak politika dogovorenih kroz Reformsku agendu, u kojoj je iskazana potreba za smanjenjem javnih rashoda na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini, kao i potreba za jačanjem efikasnosti javne uprave. Slijedom navedenog, fokus politike upravljanja javnim rashodima Vlade FBiH u narednom periodu će biti usmjeren na:

- ✓ Poboljšanje fiskalne discipline
- ✓ Ograničavanje tekuće potrošnje u funkciji jačanja ulaganja u kapitalne projekte i javne investicije

³³ Vlada FBiH, 170. sjednica od 28.1.2019. godine

Vlada FBiH će nastaviti provedbu restriktivne politike zapošljavanja i ograničavanja tekućih rashoda s ciljem smanjenja javne potrošnje u odnosu na BDP, kroz ograničavanje rasta materijalnih troškova te unapređenjem kontrola u postupcima racionalnog trošenja sredstava za rad, kao i ograničavanjem broja uposlenih u institucijama.

Kontrola trošenja i dodjele javnih sredstava kroz transfere, odnosno subvencije bi se trebala pojačati implementacijom programskog budžetiranja na nivou Federacije BiH i u svih deset kantona, planiranoj za 2019. godinu. U 2020. godini planirano je uvrštavanje Federalnog zavoda za penzijsko - invalidsko osiguranje kao budžetskog korisnika u Budžet Vlade Federacije BiH, što će omogućiti izvršavanje uplata i isplata penzija kroz Jedinstveni račun trezora, čime će se osigurati veća transparentnost u trošenju javnih sredstava i stabilnost isplate penzija.

Provedba navedenih mjera i aktivnosti, uz fokus na nastavak provođenja mjera smanjenja ukupnih rashoda i izdataka, i zajedno sa efektima poreznih politika, omogućit će stvaranje fiskalnog prostora za javne investicije i kapitalne projekte, što će u konačnici pridonijeti jačanju stabilnosti javnih finansija, koja je ujedno i preduslov trajnog ekonomskog rasta u BiH, odnosno FBiH.

4. JAVNI DUG U SREDNJOROČNOM PERIODU

Za kreiranje fiskalnih i razvojnih politika od izuzetnog značaja je sagledavanje stanja i projekcije javnog duga. Da bi se održala stabilnost fiskalnog sistema i obezbijedio osnov za razvojne inicijative, zaduživanje treba biti na realnim i održivim osnovama.

U skladu sa odredbama Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH³⁴, a u cilju upravljanja dugom u Federaciji BiH, u Federalnom ministarstvu finansija je uspostavljena evidencija o dugu i izdanim garancijama u Federaciji BiH. Da bi odražavala aktuelno stanje, uspostavljena evidencija se ažurira na osnovu podataka koje kantoni, gradovi i općine imaju obavezu dostavljati kvartalno.

Pregled stanja i projekcija javnog duga u ovom dokumentu se temelji na podacima o unutarnjem i vanjskom dugu u Federaciji BiH sa kojima raspolaže Federalno ministarstvo finansija, na Strategiji upravljanja dugom za period 2019-2021. i Godišnjem planu zaduživanja za 2019. godinu.

4.1. Struktura duga u Federaciji BiH

Prema raspoloživim podacima, ukupan dug Federacije, kantona, gradova, općina i javnih preduzeća u Federaciji BiH (u daljem tekstu: ukupan dug u Federaciji BiH³⁵) na dan 31.12.2018. godine iznosi 5.651,96 mil. KM, što predstavlja nastavak trenda smanjena duga u Federaciji (na kraju 2017. godine bio je manji za 652,31 mil. KM, a na kraju 2018. godine za 219,69 mil. KM u odnosu na prethodnu godinu).

Učešće duga Federacije BiH u ukupnom dugu u Federaciji BiH je 53,01% i iznosi 2.995,88 mil. KM. Učešće kantona u ukupnom dugu iznosi 7,43% (419,86 mil. KM), općina i gradova 3,82% (215,88 mil. KM), a javnih preduzeća i ostalih korisnika 35,75% (2.020,34 mil. KM). U narednoj tabeli je prikazana struktura duga u prethodnom trogodišnjem periodu.

³⁴ „Službene novine Federacije BiH, br: 86/07, 24/09, 44/10 i 30/16

³⁵ Ukupan dug u Federaciji se odnosi na obaveze preuzete po osnovu vanjskog duga bivše Jugoslavije, preuzete unutarnje obaveze, zaduživanje na domaćem tržištu, uključujući emisiju obveznica i trezorskih zapisa i novo vanjsko zaduženje

Tabela 7. Struktura duga u FBiH za period 2016-2018. godina (mil.KM)³⁶

Opis	2016.	2017.	2018.
1. Unutarnji dug u Federaciji BiH	1.273,67	1.132,24	949,22
1.1. Unutarnji dug Federacije	1.016,99	894,69	704,67
1.3. Unutarnji dug kantona	199,87	178,22	182,72
1.4. Unutarnji dug općina i gradova	57,01	59,33	61,83
2. Vanjski dug u Federaciji BiH	5.250,05	4.739,37	4.702,74
2.1. Vanjski dug Federacije	2.829,15	2.393,51	2.291,21
2.2. Vanjski dug kantona	278,81	248,70	237,14
2.3. Vanjski dug općina i gradova	121,49	138,72	154,05
2.4. Vanjski dug javnih preduzeća i ostalih korisnika	2.020,60	1.958,44	2.020,34
3. Ukupno - dug u Federaciji BiH	6.523,92	5.871,61	5.651,96
3.1. Ukupno - dug Federacije BiH	3.846,14	3.288,20	2.995,88
3.2. Ukupno - dug kantona	478,68	426,92	419,86
3.3. Ukupno - dug općina i gradova	178,50	198,05	215,88
3.4. Ukupno - dug javnih preduzeća i ostalih korisnika	2.020,60	1.958,44	2.020,34

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

Ukupan dug u Federaciji BiH na dan 31.12.2018. godine u iznosu od 5.651,96 mil. KM (25,97% BDP-a), sastoji se od vanjskog duga u iznosu od 4.702,74 mil. KM (21,61% BDP-a) i unutarnjeg duga u iznosu od 949,22 mil. KM (4,36% BDP-a). Dug Federacije BiH na dan 31.12.2018. godine u iznosu od 2.995,88 mil. KM (13,76% BDP-a Federacije BiH³⁷) obuhvata 2.291,21 mil. KM vanjskog duga (10,53% BDP) i 704,67 mil. KM unutarnjeg duga (ili 3,24% BDP-a). Učešće duga u BDP-u FBiH prikazano je u tabeli ispod.

Tabela 8. Odnos duga i BDP-a u FBiH za period 2016- 2018. godina

Godina	BDP FBiH	Stanje duga (u mil. KM)			Odnos duga prema BDP		
		Vanjski dug	Unutarnji dug	Ukupno	Vanjski dug	Unutarnji dug	Ukupno
Federacija BiH							
31.12.2018.	21.765	2.291,21	704,66	2.995,88	10,53%	3,24%	13,76%
31.12.2017.	20.540	2.393,51	894,69	3.288,20	11,65%	4,36%	16,01%
31.12.2016.	19.540	2.829,15	1.016,99	3.846,14	14,48%	5,20%	19,68%
Kantoni							
31.12.2018.	21.765	237,14	182,72	419,86	1,09%	0,84%	1,93%
31.12.2017.	20.540	248,70	178,22	426,92	1,21%	0,87%	2,08%
31.12.2016.	19.540	278,81	199,87	478,68	1,43%	1,02%	2,45%
Općine i gradovi							
31.12.2018.	21.765	154,05	61,83	215,88	0,71%	0,28%	0,99%
31.12.2017.	20.540	138,72	59,33	198,05	0,68%	0,29%	0,96%
31.12.2016.	19.540	121,49	57,01	178,50	0,63%	0,29%	0,91%
Javna preduzeća i ostali korisnici							
31.12.2018.	21.765	2.020,34	0	2.020,34	9,28%	0,00%	9,28%
31.12.2017.	20.540	1.958,44	0,00	1.958,44	9,53%	0,00%	9,53%
31.12.2016.	19.540	2.020,60	0	2.020,60	10,34%	0,00%	10,34%
Ukupno							
31.12.2018.	21.765	4.702,74	949,22	5.651,96	21,61%	4,36%	25,97%
31.12.2017.	20.540	4.739,37	1.132,24	5.871,61	23,07%	5,51%	28,59%
31.12.2016.	19.540	5.250,05	1.273,67	6.523,92	26,87%	6,52%	33,39%

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

³⁶ U Tabeli : 1.1. Unutarnji dug FBiH-predstavlja dug Vlade Federacije BiH; 2.1. Vanjski dug FBiH- je dug Vlade Federacije koji se otplaćuje iz Budžeta FBiH i koji nije supsidijarno prenesen na krajnje korisnike

³⁷ BDP-a Federacije BiH za 2017. godinu (20.540. mil. KM) i procjena za 2018. godinu (21.765 mil. KM); realni BDP; Procjena FMF tabela 2. „Smjernice ekonomske i fiskalne politike Federacije BiH za period 2020.2022. godine

Dug kantona na dan 31.12.2018. godine u iznosu od 419,86 mil. KM (1,93% BDP) odnosi se na 237,14 mil. KM vanjskog (1,09% BDP-a) i 182,72 mil. KM unutarnjeg duga (0,84% BDP-a).

Dug općina i gradova u iznosu od 215,88 mil. KM (0,99% BDP-a) odnosi se na 154,05 mil. KM vanjskog (0,71% BDP) i 61,83 mil. KM unutarnjeg dug (0,28% BDP). Dug javnih preduzeća i ostalih korisnika na 31.12.2018. godine u iznosu od 2.020,34 mil. KM (9,28% BDP) odnosi se na vanjski dug.

Tabela 9. Struktura duga FBiH za period 2016- 2018. godina

Opis	2016.	2017.	2018.
1.Unutarnji dug Federacije	1.016,99	894,69	704,67
1.1. Vrijednosni papiri	988,03	866,21	673,41
a) Dugoročni vrijednosni papiri	867,23	766,21	633,41
Stara devizna štednja	51,81	40,80	7,99
Ratna potraživanja	195,42	195,42	195,42
Obveznice Federacije BiH	620,00	530,00	430,00
b) Kratkoročni vrijednosni papiri (trezorski zapisi)	120,800	100,00	40,00
1.3. Obaveze bivšeg FMO	12,16	12,09	19,08
1.4. Verifikovani unutarnji dug za koji nisu/ne emituju se obveznice	16,80	16,38	19,18
Stara devizna štednja	16,29	14,42	11,49
Ratna potraživanja	0,51	1,96	7,69
2.Vanjski dug	5.250,05	4.739,37	4.702,74
2.1.Vanjski dug Federacije	2.829,15	2.393,51	2.291,21
2.2. Vanjski dug prenesen na dužnike-krajnje korisnike	2.420,90	2.345,86	2.411,53

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

4.2. Upravljanje dugom u Federaciji BiH

Jačanje upravljanja dugom u Federaciji BiH je, Strategijom reforme upravljanja javnim finansijama Federacije BiH 2017–2020 godine, utvrđeno kao jedna od ključnih reformskih mjera, čijim sprovođenjem bi se osiguralo kontinuirano održavanje javnog duga o okviru kriterija iz Maastricht-a, s konačnim ciljem smanjenja javnog duga u odnosu na BDP.

Uz podršku Svjetske banke³⁸ i Međunarodnog monetarnog fonda, poduzimaju se aktivnosti na unaprijeđenju upravljanja dugom, povećanju transparentnosti, fiskalne odgovornosti i predvidivosti zaduživanja Vlade Federacije BiH. Reformskim planom, zasnovanim na nalazima izvršene procjene performansi za upravljanje dugom (DeMPA³⁹) Vlade Federacije BiH, utvrđene su aktivnosti, indikativni rokovi i očekivani

³⁸ Odjel Svjetske banke koji se bavi procjenom performansi za upravljanje dugom, primjenom DeMPA instrumenata, proveo procjenu učinka upravljanja dugom u Federaciji BiH kako bi se, analizom elemenata od izuzetnog značaja za postizanje zdrave prakse upravljanja dugom, izmjerio učinak upravljanja dugom Vlade Federacije BiH.

³⁹ DeMPA je metodologija za ocjenjivanje učinka upravljanja javnim dugom pomoću sveobuhvatnog skupa indikatora koji pokrivaju cijeli spektar funkcija vlade vezanih za upravljanje dugom

rezultati za svaku od aktivnosti koje zahtijevaju sprovođenje korektivnih mjera, a sve s ciljem unaprijeđenja upravljanja javnim dugom

Za upravljanje dugom Federacije, u skladu sa Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine nadležno je Federalno ministarstvo finansija, a za upravljanje dugom kantona, gradova i općina ministarstva finansija kantona, odnosno gradske i općinske službe za finansije.

Na osnovu izvršene procjene važećeg pravnog okvira za upravljanje dugom izrađen je novi Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH (Dom naroda Parlamenta Federacije BiH prihvatio je Nacrt Zakona), kojim se, između ostalog, unapređuju procesi upravljanja rizicima, revidiraju limiti zaduženosti (zavise od sposobnosti kantona, gradova i općina da servisiraju svoje obaveze i vezuju se za prosječne redovne prihode ostvarene u propisanom periodu) i izloženosti kako na nivou Federacije, tako i na nivou kantona, gradova i općina (izloženost Federacije prema kantonu, gradu i općini, prema jednom sektoru, pravnom licu ili grupi povezanih pravnih lica; granice izloženosti kantona, grada i općine prema jednom pravnom licu) i utvrđuju nove gornje granice javnog duga i garancija, te jača kontrola nad zaduživanjem.

U svrhu održivosti javnog duga, nakon adekvatnih izmjena, odnosno donošenja novog Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH, donijeti će se i odgovarajući podzakonski akti. Time će se doprinijeti provedbi planirane ekonomske politike i reforme, kako u pogledu uspostavljanja novih fiskalnih pravila za dug, zaduživanje i garancije, tako i u pogledu obuhvata mjerenja javnog duga koji je usklađen sa statističkom metodologijom Evropske unije.

Nakon donošenja novog Zakona o dugu, izrada Strategije upravljanja dugom koja se sada priprema u skladu sa navedenim Reformskim planom, postat će zakonska obaveza, a Vlada Federacije BiH će biti obavezna da usvaja i Godišnji plan zaduživanja, koji se, između ostalog, temelji na Programu javnih investicija Federacije BiH⁴⁰, te da izvještava o dugu⁴¹.

Imajući u vidu izmjenu zakonskog okvira u pogledu donošenja novih fiskalnih pravila zaduživanja za sve nivoe vlasti u FBiH, kojim se stvaraju preduslovi za povećanje transparentnosti zaduživanja i izvještavanja o dugu u FBiH, te omogućava upravljanje dugom na adekvatan način, nužno je, uspostavljanjem informacionog sistema za upravljanje dugom (evidentiranje i praćenje duga i garancija, izvještavanje o dugu i sl.), unaprijediti kapacitete i stvoriti tehničke pretpostavke za poboljšanje cjelokupnog procesa.

⁴⁰ Donošenje programa javnih investicija zakonska je obaveza, kako za Vladu Federacije BiH, tako i kantonalne vlade

⁴¹ Kvartalno i godišnje izvještavanje: kvartalni izvještaji o dugu Federacije BiH i Informacije o vanjskom i unutrašnjem dugu u Federaciji BiH

Novi informacioni sistem za upravljanje dugom trebao bi biti usklađen sa obavezama koje će proisteći iz novog Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji BiH i podzakonskih propisa donesenih na osnovu Zakona na način da se Zakonom utvrđena ograničenja i obaveze plaćanja prate automatski, da pruža mogućnost ispunjenja svih Zakonom definisanih obaveza vezanih za evidencije o javnim dugovima, garancijama, sredstvima osiguranja, da daje mogućnost sveobuhvatne analize i praćenja dugova u skladu sa svim relevantnim međunarodnim standardima, da je omogućen proces praćenja i izvještavanja u vezi sa limitima zaduženja i izloženosti, kao i povezanih kontrola, i to na način da svaki kanton, grad i općina evidentiraju i prate podatke o zaduženju i garancijama kantona, grada, odnosno općine, uključujući i dug javnih preduzeća iz svoje nadležnosti, te da ima mogućnost razmjene podataka o dugu svakog nivoa vlasti i da omogućava standardne izvještaje i daje mogućnost kreiranja pojedinih prilagođenih izvještaja i prikaza podataka u sistemu.

Strategijom upravljanja dugom FBiH za period 2019-2021.⁴² definisani su ciljevi upravljanja dugom, koji će i u narednom periodu predstavljati prioritet, imajući u vidu potrebe Vlade Federacije da, uz održavanje prihvatljivog nivoa rizika, te srednjoročnih i dugoročnih troškova finansiranja, osigura finansijska sredstva za tekuće potrebe i investiciona ulaganja, kao i da nastavi aktivnosti na razvoju domaćeg tržišta vrijednosnih papira. Ovim se, imajući u vidu da Federacija Bosne i Hercegovine i dalje ima veliku potrebu za novčanim sredstvima za izgradnju i obnovu infrastrukture, izgradnju velikih energetske projekata kao i za budžetsku podršku, stvara osnova za odgovornije, transparentnije i efikasnije korištenje i upravljanje javnim resursima.

Ugovaranje novih zaduživanja također podrazumijeva analizu i pažljivu selekciju, u zavisnosti od potreba za finansiranjem i dostupnih izvora finansiranja, a u svrhu realizacije ciljeva upravljanja dugom.

Srednjoročna strategija upravljanja dugom daje pregled troškova i rizika duga Federacije BiH u narednom periodu, pod pretpostavkom realizacije investicionih projekata u okviru prognoziranih makroekonomskih pokazatelja, te procjenjuje troškove njegovog servisiranja ukoliko dođe do nepredviđenih šokova na tržištu u smislu variranja kamatnih stopa i deviznih kurseva.

Uzimajući u obzir troškove i rizike ugovaranja vanjskog zaduživanja, Vlada FBiH će nastaviti sa politikom zaduživanja putem BiH kod multilateralne institucije, ali će se, zbog prestanka pristupa BiH IDA sredstvima, vanjsko finansiranje pomjeriti prema manje koncesionalnom. Obaveze po novim zaduživanjima za investicione projekte treba da izmiruju krajnji korisnici kreditnih sredstava, kako bi visina duga Vlade Federacije BiH ostala u prihvatljivom okviru, s obzirom da visina duga utječe na interes potencijalnih investitora za ulaganja u vladine vrijednosne papire i na direktne strane investicije.

⁴² Strategiju upravljanja dugom Vlada Federacije još uvijek donosi u skladu sa Reformskim planom, s obzirom da obaveza njenog donošenja nije Zakonom propisana

Realizacijom zaduženja u cilju postizanja optimalnog portfolija duga nastoje se minimizirati sveukupni rizici. Prilikom planiranja zaduživanja, voditi će se računa o održanju ravnomjerne strukture otplate duga po godinama u cilju minimiziranja rizika refinansiranja, maksimalno će se koristiti zaduživanje u EUR i KM sa fiksnim kamatnim stopama u cilju smanjenja valutnog i kamatnog rizika.

Strategijom definisane kvantitativne strateške mete na kraju 2021. godine su slijedeće:

- ✓ prosječno vrijeme dospelosti kredita (ATM) ne bi trebalo biti manje od 6,3 godina;
- ✓ prosječno vrijeme refinansiranja kredita (ATR) će iznositi 3,9 godina i
- ✓ učešće servisiranja kamata po osnovu duga u prihodima će biti manje od 10,0%.

Strategijom⁴³ utvrđene potrebe Vlade Federacije BiH za finansiranjem u razvojne projekte do 2021. godine iznose 1.790,70 mil. KM.

Ugovorena, a neangažovana ino kreditna sredstva su 31.12.2018. godine iznosila 1.912,83 mil. KM. Pored toga, u postupku odobravanja, od identificiranih multilateralnih i bilateralnih kreditora su zajmovi, namijenjeni za finansiranje određenih infrastrukturnih projekata, kao što su projekti izgradnje cesta, autocesta i energetskih objekata. Kao budžetska podrška, primarni izvori finansiranja su i dalje MMF i Svjetska banka.

Prema projekcijama, stanje duga u Federaciji BiH na kraju 2019. godine, najvećim dijelom, kao posljedica povećanja vanjskog zaduživanja (finansiranje infrastrukturnih projekata uključenih u federalni i kantonalne programe javnih investicija), će biti veće od stanja duga na kraju 2018. godine. Povećanje vanjskog zaduživanja najviše će se odraziti na stanje duga javnih preduzeća.

⁴³ Vlada Federacije BiH usvojila Strategiju upravljanja dugom 2019-2021 na svojoj 174. sjednici, održanoj 13.03.2019. godine